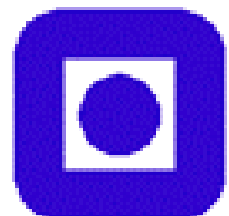
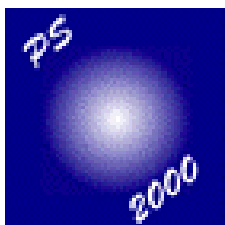

PROSJEKTTERMINOLOGI

Forskningsprogrammet Prosjektstyring år 2000
PS 2000

Halvard Kilde
Morten Marøy
Asbjørn Rolstadås

Trondheim 1. juli 1997

FORORD

Denne samlingen av ord og begreper fra prosjektterminologien er resultatet av et prosjekt gjennomført i regi av forskningsprogrammet PS 2000. Innholdet representerer videreføringen av prosjektet *Felles terminologi i prosjektstyringen* som ble gjennomført i perioden fra september 1995 til juli 1996. Prosjektleder for dette arbeidet var Kjetil S. Paulsen. Resultatet av dette tidligere arbeidet foreligger i en egen rapport.

Med rapporten fra 1996 som utgangspunkt er arbeidet videreført. Til forskjell fra den forrige rapporten er denne rapporten i større grad en ordbok, mens annet stoff er nedprioritert. De fleste ord og begreper er beholdt slik de var forklart i den forrige rapporten, noen forklaringer er imidlertid endret på bakgrunn av referanser og diskusjon. Noen ord og begreper er tatt ut fordi de var dekket av andre, eller ikke var relevante nok. Noen ord og begreper som ikke var med i forrige runde er kommet til. Det er ikke foretatt høringsrunder i denne runden, arbeidet er i hovedsak utført av Morten Marøy, Asbjørn Rolstadås og Halvard Kilde.

Gjennom arbeidet både i forrige runde og i denne har vi erfart at det eksisterer mange ulike oppfatninger av hva ord og begreper egentlig betyr. Videre er det også typisk at noen ord og begreper som er vanlig benyttet i noen bransjer eller sammenhenger, overhode ikke blir benyttet i andre bransjer eller sammenhenger. Å komme frem til en felles terminologi innenfor prosjektvirksomhet i Norge er derfor et ambisiøst mål som forutsetter både kompromiss og konsensus. Denne rapporten håper vi kan være et bidrag i denne prosessen.

Innholdet er derfor ikke ment å være endelig i den forstand at forklaringer av ord og begreper er låst for all fremtid. Det er et ønske fra oss som har utarbeidet dette at innholdet skal bidra i en prosess som ikke avsluttes, men som kontinuerlig kan bringe prosjektterminologien fremover mot gjeldende standarder. Reaksjoner og tilbakemeldinger mottas derfor med takk og nye utgaver kan komme som resultat av dette.

Trondheim, 1.juli 1997

Morten Marøy
Prosjektleder

INNHOLDSFORTEGNELSE

FORORD	2
INNHOLDSFORTEGNELSE	3
INNLEDNING	4
TERMINOLOGI	6
GENERELT	6
INDEKS	7
0. GENERELT	9
1. UBENYTTET	17
2. UBENYTTET	17
3. UBENYTTET	17
4. INTEGRASJON	17
5. OMFANG	17
6. TID	20
7. KOST	23
8. KVALITET	26
9. ORGANISASJON	26
10. KOMMUNIKASJON	28
11. RISIKO / USIKKERHET	30
12. KONTRAKT/INNKJØP	31
FORSLAG TIL FREMTIDIG ARBEID	35
VEDLEGG 1 KLASSIFISERING AV KOMPETANSEOMRÅDER	36
VEDLEGG 2 PROSJEKTETS LIVSLØPSMODELL	37

INNLEDNING

Hvordan skal man utforme en ordbok med terminologi som gir mening for brukeren?

Ord og begreper, og defineringen av de, er ikke entydig og betydningen man legger i de er avhengig av den enkeltes bakgrunn og individuelt etablerte bruksmønstre. Dersom ordet og definisjonen tas ut av sin sammenheng og kontekst, er det stor sannsynlighet for at det oppstår ulik oppfattelse av ordet, som igjen er med på å skape misforståelser.

Fagområdet prosjektstyring har i mange år blitt utført forskjellig fra bransje til bransje, og innen de ulike fagområdene. Dette har resultert i utviklingen av bransjeavhengige definisjoner for de samme ord og begreper. I tillegg har det i stor grad eksistert fri oversetting av engelske begreper og definisjoner, med de følgene dette har hatt for individuelle oversettelser og formuleringer. Forskjellene har etter hvert blitt så store at kommunikasjon mellom landbasert og offshore virksomhet er vanskelig, uten at det oppstår misforståelser. Det er derfor bred enighet i industri og offentlig forvaltning om behovet for å utvikle felles forståelse av prosjektterminologien.

Prosjektet defineres som fremtidens arbeidsform. Utviklingen innen prosjektstyring går mot økt tverrfaglig samarbeid. Dette har ført til økende behov for felles forståelse av prosjektrelaterte definisjoner og begreper. Det har derfor vært bred enighet i industri og offentlig forvaltning om å utvikle en felles prosjektterminologi.

Målsetningen er å utvikle felles forståelse for sentrale ord og begreper som benyttes i prosjekter. Arbeidet skal resultere i en oversikt som viser mangfold og spennvidde i defineringen av prosjektterminologien, ved at ord og begreper kan ha flere hensiktsmessige definisjoner avhengig av bransje og sammenheng det brukes i.

Målgruppen er personer som arbeider i prosjekter, og som har behov for større forståelse av hvordan ord og begreper defineres, og hvordan definisjonene varierer med sammenhengen de brukes i.

Ord og begreper er strukturert ut fra 2 hensyn:

- Klassifisering av kompetanseområder. (se vedlegg 1)
- Prosjektets livsløpsmodell (se vedlegg 2)

Klassifiseringen i ulike kompetanseområder tar utgangspunkt i PMI's¹ oversikt.

Prosjektets livsløpsmodell² tar utgangspunkt i de 3 hovedfaser: Identifisering, defineringsfase og gjennomføringsfase.

Ordene og begrepene er sortert etter disse to hensyn. For å gjøre det enkelt å finne frem til begrepene, inneholder dokumentet også en alfabetisk indeks med angitt sidenummer der det aktuelle ord eller begrep befinner seg.

Som i den forrige rapport så har vi fortsatt konsentrert oss om å definere de viktigste ordene innen prosjektstyring. Ord og begreper fra for eksempel fagområdene kvalitetsledelse og materialstyring er ikke tatt med fordi de i seg selv representerer egne fagområder på samme måte som prosjektstyring.

¹ Project Management Institute (PMI) Standards Committee: "A guide to the Project Management Body of Knowledge" (1996) Fork: PMIBOK

² - slik denne ble beskrevet (med små modifikasjoner) i forrige rapport: PS2000 "Felles terminologi innen prosjektstyring" (1996) Gjengitt i denne rapportens vedlegg 2.

Prosjektterminologi

Resultatene fra prosjektet håper vi kan bidra til å gjøre differansen mellom de ulike bransjene mindre. Terminologien i rapporten dekker et minste felles behov hos de ulike bransjer, og åpner for større forståelse i tverrfaglige prosjekter med høy grad av samarbeid mellom bransjene.

TERMINOLOGI

GENERELT

Hvert enkelt ord eller begrep er presentert i en tabell som har denne oppbyggingen:

Norsk terme / begrep <i>Tilsvarende engelsk</i>	KO. Fase.	Definisjon
Kommentar		

KO. er en referanse til kompetanseområder i henhold til PMIBOK's klassifisering som angir hvilket kompetanseområde det er mest naturlig å knytte termen til. En rekke termer/begreper er så generelle at de ikke kan relateres til et enkelt område. I disse tilfellene er de plassert under "området" 0. Generelt.

I kapittel 1.2 er rekkefølgen sortert etter kompetanseområde-koden. Inndelingen er som følger:

0. Generelt
1. Ubenyttet
2. Ubenyttet
3. Ubenyttet
4. Integrasjon (ikke benyttet her)
5. Omfang
6. Tid
7. Kost
8. Kvalitet (ikke benyttet her)
9. Organisasjon
10. Kommunikasjon
11. Risiko / usikkerhet
12. Kontrakt / Innkjøp

Fase er brukt på samme måte etter en 3 deling. Fase angir hvilken fase det er mest naturlig å knytte termen til. Også her vil en rekke termer/begreper være så generelle at de ikke kan relateres til en fase. I disse tilfellene er det angitt "fase" 0. Generelt.

Faseinndelingen er som følger:

0. Generelt
1. Identifiseringsfase
2. Defineringsfase
3. Gjennomføringsfase

INDEKS

A		Generalentreprise.....	38
Aktivitet	11	Gjeldende fremdriftsplan	22
Anbud.....	36	Gjeldende referansedokument	26
Anbudsinnydelse	36	Gjennomførbarhetsstudie	16
Anskaffelse.....	36	Gjennomføringsfase.....	25
Arbeidsomfang.....	19	H	
Arbeidspakke	12	Hendelse	11
Arbeidstruktur	19	Hovedentreprise	38
Avhengighet	24	Hovedreferanseplan.....	17
Avvik	13	I	
Avviksrapport	14	Identifiseringsfase	22
B		Indirekte arbeid	19
Basisestimat	28	Innkjøp	36
Basisorganisasjon.....	30	Inntjent verdi	14
Behovsanalyse.....	20	K	
Bruker	31	Kalkulere	16
Budsjett	28	Kalkyle	16
Byggeleder	31	Konseptløsning	20
Byggherre.....	31	Kontrahent	35
Bygging.....	21	Kontrahere	35
C		Kontrahering.....	35
CPM.....	23	Kontrakt.....	34
D		Kontraktør	35
Defineringsfase	21	Kontraktsform	37
Delte entrepriser.....	38	Kontraktsformat.....	37
Demobilisering.....	31	Kontraktsstrategi	35
Design basis	20	Kostnadspådrag	26
Direkt arbeid	19	Kostnadsramme	28
E		Kostnadsstruktur (CBS).....	26
Effekt mål.....	33	Kritisk aktivitet.....	24
Endring.....	21	Kritisk indeks	25
Endringsordre.....	21	Kritisk vei	25
Enhetspriskontrakt	37	KTR-katalog.....	13
Entreprenør	32	KTR-skjema	12
Entrepriseform	38	L	
Erfaringsoverføring.....	18	Levetidskostnad.....	25
Estimat	26	Livsløpsoverskudd.....	10
Etterkalkulasjon	29	Logistikk.....	15
Evaluering.....	18	Lønnsomhetsanalyse.....	15
F		Lønnsomhetskriterier.....	16
Fastpriskontrakt.....	37	M	
Flyt.....	24	Målformulering.....	32
Følsomhetsanalyse	33	Margin	29
Forpliktet.....	27	Matriseorganisasjon.....	30
Fremdriftsrapport	14	Milepæl	13
Fri flyt	24	Mulighetsstudie	16
Fysisk fremdrift.....	19	N	
Fysisk struktur (PBS).....	12	Nedbryting.....	12
G		Nettverk	23
Gantt diagram.....	22	Nettverksplanlegging.....	23
		Nøkkelferdig.....	11

Prosjektterminologi

O		Prosjekttrinn 10
Operatør 30		Prospekt..... 19
Oppdragsgiver..... 30		
Oppdragsleder 31		R
Oppfølging 13		Referanseestimat..... 26
Opprinnelig fremdriftsplan..... 23		Regningsarbeid kontrakt..... 38
Opprinnelig prosjektoppfølgings-referanse.. 17		Reserve 28
Opprinnelig referanseestimat 27		Ressurs 26
Organisasjonsstruktur (OBS) 29		Ressursallokering 29
Overtakelse 16, 18		Ressurshistogram..... 29
		Ressursstyring..... 15
P		Ressursutjevning..... 25
Påløpte kostnader 27		Resultatmål..... 33
PERT 23		Revisjon..... 14
Plan 12		Risiko 34
Planlegging 17		Risikoanalyse..... 34
Planleggingsfase..... 23		
Presedensnettverk 23		S
Prisformat..... 37		S-kurve 32
Produktivitet..... 14		Slakk..... 24
Prognose 13		Status 13
Program..... 10, 20		Statusrapport..... 14
Programmering..... 21		Styringskomite..... 30
Prosess 6, 9		
Prosjekt 9		T
Prosjektavslutning..... 18		Tidsfremdrift 22
Prosjektavtale..... 11		Tidsplan..... 22
Prosjektering 21		Tilbud..... 36
Prosjekteringsgruppe-kontrakt 35		Total flyt..... 24
Prosjektevaluering..... 20		Totalentreprise..... 39
Prosjektfase 9		Totalprosjektering 21
Prosjektgjennomføring..... 17		
Prosjektgruppe 31		U
Prosjekthåndbok..... 11		Uavhengig flyt..... 24
Prosjektkostnad 27		Uforutsett..... 28
Prosjektledelse 15		Usikkerhet 34
Prosjektleder 31		Uspesifisert..... 28
Prosjektoppfølgings-referanse..... 11		
Prosjektorganisasjon 29		V
Prosjektresultat..... 17		Varighet..... 24
Prosjektstart 20		Verifikasjon..... 18
Prosjektstyring 15		

0. GENERELT

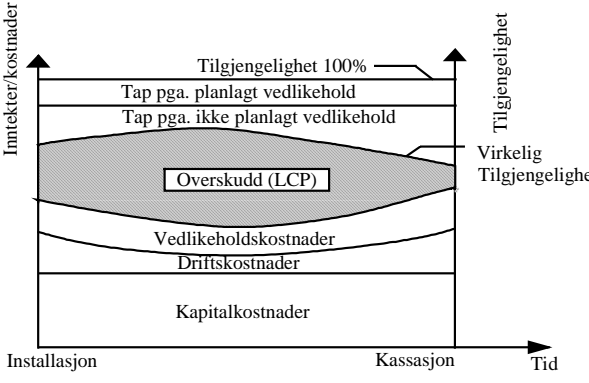
Prosjekt <i>Project</i>	K: 0 F: 0	Et tiltak som har karakter av et engangsforetagende med et gitt mål og avgrenset omfang, som gjennomføres innenfor en tids- og kostnadsramme.
<p>En arbeidsoppgave som er rettet mot et klart definert mål. Den er av spesiell karakter, ikke rutinemessig. Et prosjekt kan være komplisert og kreve koordinert innsats fra flere fagområder. Oppgaven er tidsbegrenset og har en kostnadsramme. (Forsvarets tele- og datatjeneste)</p> <p>Enhver arbeidsoppgave som utføres av en temporær organisasjon. (Statoil)</p> <p>Organisasjonsform for mest mulig effektivt å gjennomføre en oftest flerfaglig arbeidsoppgave ("engangsforetag") med sikte på å nå et klart formulert mål oftest innen en gitt tidsfrist og en gitt økonomisk ramme. (Norsk Hydro as)</p> <p>Et sett med oppgaver med gitte målsetninger som skal gjennomføres av en midlertidig organisasjon innen et spesifisert tidsrom, normalt med begrensede ressurser og andre restriksjoner. (Nordisk Prosjektterminologi)</p> <p>Et hvert foretagende med et definert startpunkt og definerte målsetninger, for hva som ønskes oppnådd. I praksis er alle prosjekter avhengig av begrensede ressurser for oppnåelse av målsettingene. (PMI)</p>		
Prosess <i>Process</i>	K: 0 F: 0	En kjede av aktiviteter som leder fra en tilstand til en annen.
<p>En planlagt serie aktiviteter eller operasjoner som skal hjelpe frem materialer eller prosedyrer fra et stadium av ferdigstilling til et annet. (apics)</p>		

Prosjektterminologi

Prosjektfase <i>Project phase</i>	K: 0 F: 0	Tidsavgrenset periode av prosjektet
<p>Faseoverganger er ofte knyttet til at nye aktører (funksjoner) blir viktigere. (Kjell Austeng, NTNU)</p> <p>Prosjektfaser er en overordnet generell måte å dele inn prosjektet på og består av stadiene identifisering, definerings og gjennomføring. En mer detaljert inndeling av fasene betegnes trinn. Hver enkelt trinn har ulike betegnelser avhengig av bransje og størrelse på prosjektet.</p> <p>Denne definisjonen er i samsvar med PMI. PMI opererer imidlertid i tillegg med en fjerde fase "termination". I terminologien som presenteres her betraktes "terminering" som det avsluttende trinn i gjennomføringsfasen.</p> <p>Inndelingen av prosjektets levetid i faste faser som generelt kan kalles for defineringsfase, planleggingsfase, gjennomføringsfase og avslutningsfase. (PS1)</p> <p>Poenget med faser er at man derved tvungmessig legger inn beslutningspunkter hvor prosjektets videre skjebne avgjøres. (Linde, 1993)</p> <div style="text-align: center;"> <p style="text-align: center;">Prosjektets faser.</p> </div>		

Prosjektrinn <i>Project subphase</i>	K: 0 F: 0	Tidsavgrenset del av en prosjektfase.
<p>Utviklingstrinn innenfor hver fase. Et prosjektrinn avsluttes gjerne med et beslutningspunkt eller en viktig milepæl. (Kjell Austeng, NTNU)</p> <p>Prosjektetappe. Et prosjektrinn terminerer ofte i en milepæl.</p> <p>En tidsbegrenset del av prosjektet. Trinn kan følge hverandre kronologisk eller overlappe hverandre. (Forsvarets tele- og datatjeneste)</p>		

Prosjektterminologi

Livsløpsoverskudd <i>Life Cycle Profit (LCP)</i>	K: 0 F: 0	Det totale økonomiske resultat for et produkt eller en komponent over levetiden.
 <p>The diagram illustrates the Life Cycle Profit (LCP) over time. The x-axis represents time, starting at 'Installasjon' (Installation) and ending at 'Kassasjon' (Decommissioning). The y-axis represents 'Inntekter/kostnader' (Revenue/costs). A horizontal line at the top represents 'Tilgjengelighet 100%' (100% availability). Below this, two horizontal lines represent 'Tap pga. planlagt vedlikehold' (Loss due to planned maintenance) and 'Tap pga. ikke planlagt vedlikehold' (Loss due to unplanned maintenance). A shaded area represents 'Overskudd (LCP)' (Profit). Below the profit area, two curves represent 'Vedlikeholdskostnader' (Maintenance costs) and 'Driftskostnader' (Operating costs). At the bottom, a horizontal line represents 'Kapitalkostnader' (Capital costs). The right y-axis is labeled 'Tilgjengelighet' (Availability) and 'Virkelig Tilgjengelighet' (Actual Availability). The x-axis is labeled 'Tid' (Time).</p> <p>Livsløpsoverskudd</p>		
Program (A) <i>Program</i>	K: 0 F: 0	Portefølje av beslektede prosjekter.
Flere prosjekter i porteføljen knyttet sammen i et aggregert nivå. (Forsvarets tele- og datatjeneste)		
Prosjekthåndbok <i>Project manual</i>	K: 0 F: 0	En samling instruksjoner/ prosjektprosedyrer (s.d.) for organisering og ledelse av et konkret prosjekt.
Prosjektavtale <i>Project agreement</i>	K: 0 F: 0	Avtaledokument mellom oppdragsgiver og utførende prosjektorganisasjon, om hva som skal utføres og hvordan.
Utgjør bindeleddet mellom basisorganisasjonen som oppdragsgiver og prosjektorganisasjonen som utførende instans. Den må derfor inneholde alle opplysninger som er nødvendig for at oppdragsgiver skal kunne akseptere prosjektet, og utøve den nødvendige styring. Prosjektmanualen utarbeides på grunnlag av prosjektgjennomføringsplanen og konseptstudierapporten. (Asbjørn Rolstadås, NTNU)		
Prosjektoppfølgings-referanse <i>Project Control Baseline</i>	K: 0 F: 0	De sist oppdaterte og godkjente plandata (arbeidsomfang, tid, kostnad) som danner grunnlag for oppfølging av prosjektet.
Grunnlag med hensyn på alle de tre primære styringsvariable: Arbeidsomfang (Aktivitetsstruktur), Tid (Gantt-diagram) og Kostnad (Kostnadsestimat) (Ref. Figur 2.1 Prosjektets livsløpmodell).		
Nøkkelferdig <i>Turnkey</i>	K: 0 F: 0	Komplett leveranse klart for oppstart/bruk.

Prosjektterminologi

Aktivitet <i>Activity</i>	K: 0 F: 0	En eller flere arbeidsoppgaver som krever ressurser for å gjennomføres.
Hendelse <i>Event</i>	K: 0 F: 0	Tidspunkt når en aktivitet starter eller slutter.
Nedbryting <i>Break down</i>	K: 0 F: 0	Oppdeling i styrbare elementer.
Arbeidspakke <i>Work package</i>	K: 0 F: 0	Betegnelse på element på laveste nivå i arbeidsstrukturen (WBS).
<p>En arbeidspakke er laveste felles enhet i aktivitetsstruktur, organisasjonsstruktur og eventuell fysisk struktur.</p> <p>En arbeidspakke er normalt ytterligere inndelt i aktiviteter. Kostnadene for en arbeidspakke kan beskrives ved flere kostnadsarter i henhold til kostnadsstrukturen.</p>		
Fysisk struktur (PBS) <i>Physical Breakdown Structure (PBS)</i>	K: 0 F: 0	En hierarkisk inndeling av prosjektet i sine enkelte fysiske bestanddeler.
Plan (A) <i>Plan</i>	K: 0 F: 0	Et dokument som viser hvilke arbeidsoppgaver som inngår i et prosjekt, samt tids, kostnads og ressursanslag for gjennomføring av disse.
<p>Prosjektlederens instrument for å styre det konkrete prosjektet. (Forsvarets tele- og datatjeneste)</p> <p>Opprinnelig dokument for prosjektaktiviteter. Dekker prosjektet fra initiering til fullføring. (aaec)</p> <p>Planen er et dokument som beskriver resultatene av planlegging. (Ole Jonny Klakegg)</p>		
Plan (B) <i>Plan / Layout</i>	K: 0 F: 0	Et dokument som viser et fysisk design eller en disponering. (Horisontalplan)
KTR-skjema <i>CTR-sheet</i>	K: 0 F: 0	Skjema som viser kostnad, tid og ressursbehov for et enkelt element i prosjektstrukturen.
<p>Skjemaer som utarbeides for hver arbeidspakke og som inneholder beskrivelser av arbeidsomfang, resultater, ansvarlig, kostnader, tid, og ressurser. (Norsk Hydro as)</p>		

Prosjektterminologi

KTR-katalog <i>CTR-catalog</i>	K: 0 F: 0	Samling av KTR-skjema for alle elementene i prosjektstrukturen.
KTR-katalogen inneholder KTR-skjema for aktiviteter på alle nivå av prosjektet.		

Milepæl <i>Milestone</i>	K: 0 F: 0	En planlagt registrerbar hendelse knyttet til definert ferdigstilling eller et oppnådd delresultat.
<p>Tidspunkt når en serie definerte aktiviteter skal være utført. (STATSBYGG)</p> <p>Viktig hendelse i prosjektet, ofte slutten på en hovedfase, etappemål, standard resultatmål som markerer fullførelsen av en aktivitet eller oftere en serie aktiviteter (kan være tidfestet, uten varighet).</p> <p>Hensikten er å ha kontroll på hvor langt man har kommet. Hendelser er entydig og oppserverbar.</p>		

Prognose <i>Forecast</i>	K: 0 F: 0	Antatt fremtidig utvikling eller resultat.
------------------------------------	--------------	--

Status <i>Status</i>	K: 0 F: 0	Prosjektets tilstand på et spesifikt tidspunkt.
<p>Term brukt i forbindelse med rapportering av nåværende situasjon for kostnader og tidsforbruk i prosjektet. (ACE)</p> <p>Hvordan prosjektet ligger i forhold til planen?</p>		

Oppfølging <i>Control</i>	K: 0 F: 0	Registrering av fremdrift og om nødvendig iverksettelse av korrektive tiltak.
<p>Registrering, analysing og rapportering av faktisk utført og faktisk ressursforbruk, sammenlignet med planlagt utført og planlagt ressursforbruk, og om nødvendig iverksette korrektive tiltak. (PMI)</p>		

Avvik <i>Deviation</i>	K: 0 F: 0	Forskjell mellom planlagt og faktisk utført.
Uoverensstemmelse mellom egenskap/resultat og spesifisert krav. (Norsk Hydro as)		

Avviksrapport <i>Exception Report</i>	K: 0 F: 0	Rapport som angir avvik fra plan.
Avviksrapporten omhandler årsak til avvik, konsekvenser og mulige tiltak.		

Prosjektterminologi

Inntjent verdi <i>Earned Value</i>	K: 0 F: 0	Estimat av verdien for faktisk utført arbeid.
Beregnes som produktet av prosjektets rapporterte fremdrift på et gitt tidspunkt og prosjektets totale planlagte kostnad.		
Produktivitet <i>Productivity</i>	K: 0 F: 0	Forholdet mellom inntjent verdi og faktisk forbrukte ressurser.
Se S-kurve.		
Revisjon <i>Audit</i>	K: 0 F: 0	Kritisk gjennomgang av utført aktivitet, produkt, prosess eller system.
Fremdriftsrapport <i>Progress Report</i>	K: 0 F: 0	Rapport som viser status i prosjektet på et gitt tidspunkt.
Rapporten viser status over fremdrift, kostnad, kvalitet, avvik, konsekvenser, tiltak etc. Rapporten utarbeides med faste tidsintervall, f.eks. hver mnd. Betegnes da også månedsrapport.		
Statusrapport <i>Progress Report</i>	K: 0 F: 0	Se fremdriftsrapport.
Prosjektledelse <i>Project Leadership / Project Management</i>	K: 0 F: 0	Oppnåelse av prosjektresultater gjennom andre.
Det norske begrepet Prosjektledelse omfatter mer enn det engelske Project Management med hensyn til ledelse og lederskap.		
Prosjektstyring <i>Project Management / Project Planning and Control</i>	K: 0 F: 0	Planlegging og oppfølging av prosjekt.
Det norske begrepet Prosjektstyring har et begrenset omfang i forhold til det engelske Project Management. Prosjektstyring omfatter i første rekke planlegging og kontroll.		
Ressursstyring <i>Resource Management</i>	K: 0 F: 0	Forvaltningen av de totale ressursene i et prosjekt.

Prosjektterminologi

Logistikk <i>Logistic</i>	K: 0 F: 0	Betegnelse for forsyning i videste forstand.
Lønnsomhetsanalyse <i>Profitability analysis</i>	K: 0 F: 1	Analyse av kontantstrømmer for å kunne vurdere prosjektets økonomiske lønnsomhet.
Gjennomførbarhetsstudie <i>Feasibility Study</i>	K: 0 F: 1	Studie som skal belyse alternative gjennomføringsmuligheter for å nå prosjektets mål.
<p>Studie som skal etterprøve/verifisere om gitte funksjons- og ytelseskrav lar seg realisere. (Forsvarets tele- og datatjeneste)</p> <p>Studie for å fastlegge økonomisk potensiale og praktisk gjennomførbarhet av et prosjekt.</p> <p>Metoder og teknikker som brukes til å undersøke tekniske data og kostnadsdata for å fastlegge det økonomiske potensialet og praktisk gjennomførbarhet av et prosjekt. (PMI)</p> <p>Studium av et eller noen få ideer med sikte på å kartlegge mulige alternative løsningsmetoder. (Einar Matson, NTNU)</p> <p>Vurderinger av realisme i gjennomføringsmuligheter. (Siemens as)</p> <p>Prosess som på et overordnet nivå fremskaffer løsningsalternativer og vurderer realismen i disse. (STATSBYGG)</p>		
Mulighetsstudie <i>Feasibility Study</i>	K: 0 F: 1	Se Gjennomførbarhetsstudie.
Lønnsomhetskriterier <i>Profitability Criteria</i>	K: 0 F: 1	Kvantitative kriterier som uttrykker grad av lønnsomhet.
<p>Noen vanlige kriterier er:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Nåverdi ♦ Tilbakebetalingstid ♦ (Diskontert) Investeringsavkastning ♦ Internrente ♦ Nytte/kostnadsbrøk <p>(Asbjørn Rolstadås, NTNU)</p>		
Kalkulere <i>Estimating</i>	K: 0 F: 1	Anslå sannsynlig kostnad, tidsforbruk eller ressurser.
Kalkyle <i>Preliminary estimate</i>	K: 0 F: 1	En foreløpig oppstilling av et prosjekts kostnader, tidsforbruk eller ressurser som ikke er godkjent.

Prosjektterminologi

Planlegging <i>Planning</i>	K: 0 F: 2	Formulering av mål, utarbeidelse av plan og beordring av plan.
<p>Beslutninger om bruk av tid og ressurser for styring av fremdrift og aktiviteter. (Kjell Austeng, NTNU)</p> <p>Planlegging er å angi en ønsket retning for så å tilrettelegge for en bevegelse i denne retningen. Hva denne tilretteleggingen består i, vil variere fra prosjekt til prosjekt. (Bjørn Otto Elvenes, NTNU)</p> <p>Definering av aktiviteter, metoder og ressurser som skal brukes for å fullføre oppgaven og oppnå forventet resultat.</p> <p>NB: Planlegging kan også ha en annen betydning, spesielt innen arktiektfag, der begrepet benyttes i betydningen <u>fysisk</u> planlegging som for eksempel arealplanlegging. Se prosjektering.</p>		
Opprinnelig prosjektoppfølgingsreferanse <i>MasterProject Control Baseline</i>	K: 0 F: 2	Den prosjektoppfølgingsreferanse som lå til grunn da prosjektet ble besluttet gjennomført.
Hovedreferanseplan <i>Master Control plan</i>	K: 0 F: 2	Opprinnelig plan for prosjektgjennomføring som viser arbeidsomfang, tid og kostnader.
Prosjektgjennomføring <i>Project Execution</i>	K: 0 F: 3	Realisering av prosjektets mål.
Prosjektresultat <i>Project result</i>	K: 0 F: 3	Det håndfaste (som regel fysiske) resultatet av prosjektgjennomføringen
<p>NB se også resultatmål og effektmål.</p>		
Verifikasjon <i>Audit</i>	K: 0 F: 3	Undersøkelse for å bekrefte overensstemmelse mellom mål og resultat.
Prosjektavslutning <i>Project Close-out</i>	K: 0 F: 3	Arbeidsoppgaver knyttet til avslutning av prosjektaktivitetene, resultatene overrekkes oppdragsgiver, prosjektgruppen avvikles og erfaringsdata arkiveres.
<p>Siste del av gjennomføringsfasen.</p> <p>Omfatter målene slik de faktisk ble oppnådd, med teknisk beskrivelse og tegninger av det som fysisk ble fremstilt, inkludert testing, kalkulasjon, og drifts- og vedlikeholdsmanualer, samt sluttoppgjør og oppfølging i garantitiden.</p>		

Prosjektterminologi

Evaluering <i>Evaluation</i>	K: 0 F: 3	Vurdering av i hvilken grad resultater/mål er nådd eller hvor effektiv gjennomføringen har vært.
<p>Bør evaluere om måla var gode eller om en burde hatt andre mål. I tillegg må resultat og prosess evalueres for å oppnå læring.</p> <p>Evaluering bør foregå under hele prosjektet.</p>		

Erfaringsoverføring <i>Experience Transfer</i>	K: 0 F: 3	Prosess som gjør det mulig å basere fremtidige beslutninger på den erfaring som er opparbeidet.
<p>Tilrettelegging av erfaringer for bruk i senere beslutninger. Dokumenteres i en erfaringsrapport. (Ole Jonny Klakegg, NTNU)</p> <p>Innebærer i realiteten at den innsikt som er ervervet av et individ i en situasjon forsøkes formidlet til et annet individ i en annen situasjon. (Bjørn Otto Elvenes, NTNU)</p> <p>Erfaring er kunnskap. Som annen kunnskap kan ikke erfaring overføres i sin opprinnelige form, men kan overføres som informasjon. (Sørensen, 1995)</p>		

Overtakelse <i>Hand Over</i>	K: 0 F: 3	Prosedyre der oppdragsgiver overleveres prosjektets resultater.
--	--------------	---

1. UBENYTTET**2. UBENYTTET****3. UBENYTTET****4. INTEGRASJON**

Ingen ord eller begreper (foreløpig)

5. OMFANG

Arbeidstruktur <i>Work Breakdown Structure (WBS)</i>	K: 5 F: 0	En hierarkisk inndeling av prosjektet i arbeidsoppgaver. (Prosjektnedbrytning)
--	--------------	--

Arbeidsomfang <i>Scope of Work</i>	K: 5 F: 0	Definert arbeid som skal utføres.
--	--------------	-----------------------------------

Prosjektterminologi

Direkte arbeid <i>Direct Work</i>	K: 5 F: 0	Arbeid som direkte påvirker fysisk fremdrift.
Indirekte arbeid <i>Indirect Work</i>	K: 5 F: 0	Arbeid som er nødvendig for at direkte arbeid kan utføres.
Fysisk fremdrift <i>Physical Progress</i>	K: 5 F: 0	Forholdet mellom utført arbeidsomfang og det totale arbeidsomfang i henhold til prosjektoppfølgingsreferansen på et gitt tidspunkt.
Benyttes både om planlagt fremdrift og virkelig fremdrift.		
Prospekt <i>Prospect</i>	K: 5 F: 1	Idé til et mulig prosjekt
Mulig eller potensielt prosjekt, men ikke bekreftet. (Saga Petroleum)		
Prospektevaluering <i>Prospect Evaluation</i>	K: 5 F: 1	Vurdering av prospekter for å finne ett eller flere mulige prosjekter.
Behovsanalyse <i>Requirement Analysis</i>	K: 5 F: 1	Analyse for å dokumentere brukerens behov.
Design basis <i>Design basis</i>	K: 5 F: 1	Oppdragsgivers funksjonelle krav til det ferdige produkt.
<p>Byggherrens krav til det ferdige produkt, med hensyn på omfang og kvalitet.</p> <p>I et utbyggingsprosjekt vil de funksjonelle krav til anlegget utgjøre definisjon av arbeidsomfang i form av en design basis. (Asbjørn Rolstadås, NTNU)</p> <p>Brukes som betegnelse på et konkret dokument som gir rammer for valg av prosess, automatiseringsgrad, dimensjonering av anlegg, samt plass disponering (layout). Designbasis gir tekniske rammer som reflekteres i et budsjett og en terminplan. (Norsk Hydro as)</p> <p>Se også Program (B)</p>		
Program (B) <i>Design basis</i>	K: 5 F: 1	Se Design basis.
Program er et uttrykk for byggherrens vurdering av krav det ferdige produktet skal tilfredsstillere med hensyn på omfang og kvaliteter. (STATSBYGG)		

Prosjektterminologi

Konseptløsning <i>Conceptual design</i>	K: 5 F: 1	Grov teknisk løsning.
Prosjektstart <i>Project Start</i>	K: 5 F: 2	Serie handlinger (over en periode) som følger beslutningen om å sette igang et prosjekt.
Inkluderer planlegging, organisering og mobilisering av ressurser.		
Programmering <i>Programming</i>	K: 5 F: 2	Utviklingen av et program.
Programmering omfatter vurdering av behov og beskrankninger. Behovet beskrives som program og beskrankninger kan være fysiske (eks: areal) og finansielle. (STATSBYGG)		
Prosjektering <i>Engineering</i>	K: 5 F: 2	Gjennomføring av design-, konstruksjons- og beregningsoppgaver som danner det tekniske grunnlaget for gjennomføringen av prosjektet.
Totalprosjektering	K: 5 F: 2	Prosjektering der alle rådgivers ytelser leveres av ett og samme firma.
Defineringsfase <i>Definition phase</i>	K: 5 F: 2	Tidsetappe hvor behov eller ide bearbeides til et beslutningsunderlag for gjennomføring av prosjektet foreligger.
Perioden fra generering av prosjekt til beslutningen om et definert prosjekt er levedyktig eller ikke. (Nordisk Prosjektterminologi)		
Bygging <i>Construction</i>	K: 5 F: 3	Koordinering av aktiviteter og ressurser for å gjennomføre montasjen, installering eller sammenstillingen av et anlegg.
Endring <i>Change</i>	K: 5 F: 3	Omgjøring av opprinnelige spesifiserte krav.
Endringsordre <i>Change Order</i>	K: 5 F: 3	Formel ordre som forandrer arbeidsomfang eller leveranser i kontrakten.

Prosjektterminologi

6. TID

Gjeldende fremdriftsplan <i>Current Schedule</i>	K: 6 F: 0	Den sist oppdaterte og godkjente tidplan som danner grunnlag for oppfølging av fremdrift.
--	--------------	---

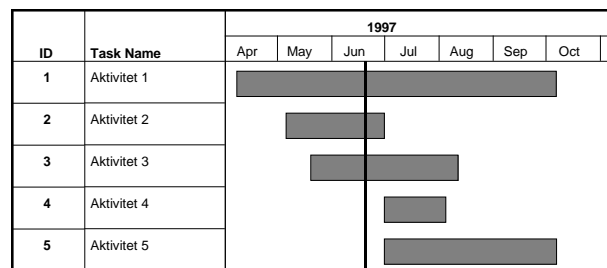
Tid-delen av prosjektoppfølgingsreferansen

Tidsplan <i>Schedule</i>	K: 6 F: 0	Plan som angir start og slutt tidspunkt for aktiviteter i et prosjekt.
------------------------------------	--------------	--

Plan over hvordan arbeidsoppgavene skal deles opp, i hvilken rekkefølge de skal utføres, og når de viktigste beslutningene må tas for å oppnå en mest mulig rasjonell prosjektering og bygging. (STATSBYGG)

Gantt-diagram <i>Bar chart</i>	K: 6 F: 0	Prosjektplan som viser aktiviteter langs en tidsakse.
--	--------------	---

Kalles også for stolpediagram.

Eksempel på et Gantt-diagram

Tidsfremdrift <i>Schedule/Time progress</i>	K: 6 F: 0	Forholdet mellom medgått tid og den totale prosjekttid i henhold til prosjektoppfølgingsreferansen på et gitt tidspunkt.
---	--------------	--

Benyttes både om planlagt fremdrift og virkelig fremdrift.

Identifiseringsfase <i>Identification phase</i>	K: 6 F: 1	Tidsetappe der prosjektet realiseres.
---	--------------	---------------------------------------

Opprinnelig fremdriftsplan <i>Master Schedule</i>	K: 6 F: 2	Den tidplan som lå til grunn da prosjektet ble besluttet gjennomført
---	--------------	--

Tid-delen av opprinnelig prosjektoppfølgingsreferanse.

Prosjektterminologi

Defineringsfase <i>Planning phase</i>	K: 6 F: 2	Tidsetappe hvor tekniske spesifikasjoner utvikles og prosjektet planlegges.
I denne fasen inngår etablering av prosjektorganisasjon og utarbeidelse av de dokumenter som er nødvendige som grunnlag for senere prisinnhenting, kontraktsinngåelse og gjennomføring. (STATSBYGG)		
Nettverk <i>Network</i>	K: 6 F: 2	Presentasjon av aktiviteter og/eller hendelser med innbyrdes avhengigheter.
Nettverksplanlegging <i>Network Scheduling</i>	K: 6 F: 2	Metode for tidsplanlegging av aktiviteter med innbyrdes avhengighet.
Metoden brukes til å bestemme prosjektets varighet, og for å bestemme hvilke aktiviteter som påvirker prosjektets varighet. Se PERT, CPM.		
Presedensnettverk <i>Precedence Network</i>	K: 6 F: 2	Nettverk som tillater overlapping av/mellom aktiviteter.
PERT <i>Program Evaluation and Review Technique</i>	K: 6 F: 2	Teknikk for nettverksplanlegging som arbeider med stokastiske anslag for aktivitetenes varighet.
CPM <i>Critical Path Method</i>	K: 6 F: 2	Teknikk for nettverksplanlegging som opererer med deterministiske anslag for aktivitetenes varighet.
Varighet <i>Duration</i>	K: 6 F: 2	Den tid det tar å utføre et prosjekt eller aktivitet.
Avhengighet <i>Dependency</i>	K: 6 F: 2	Rekkefølgerelasjon mellom aktiviteter.
Slakk <i>Slack</i>	K: 6 F: 2	Differansen mellom seneste og tidligste tidspunkt for en hendelse.
Slakk er knyttet til hendelser.		

Prosjektterminologi

Flyt <i>Float</i>	K: 6 F: 2	Det maksimale tidsrom en aktivitet kan forskyves i tid uten at dette påvirker prosjektets sluttdato.
<p>Angir den planleggingsfriheten vi har for en aktivitet.</p> <p>Flyt er knyttet til aktiviteter.</p>		
Fri flyt <i>Free Float</i>	K: 6 F: 2	Det maksimale tidsrom en aktivitet kan forskyves, uten at det får konsekvenser for den totale prosjekttiden eller noen etterfølgende aktiviteter.
Uavhengig flyt <i>Independent float</i>	K: 6 F: 2	Det maksimale tidsrom en aktivitet kan forskyves uten at noen annen aktivitet påvirkes.
Total flyt <i>Total float</i>	K: 6 F: 2	Se flyt.
Kritisk aktivitet <i>Critical activity</i>	K: 6 F: 2	Aktivitet med minst flyt.
<p>Kan forsinke hele prosjektet.</p>		
Kritisk indeks <i>Critical Index</i>	K: 6 F: 2	Sannsynligheten for at en aktivitet er kritisk.
Kritisk vei <i>Critical Path</i>	K: 6 F: 2	Sammenhengende kjede av kritiske aktiviteter fra start til slutt i prosjektet.
Ressursutjevning <i>Resource Levelling</i>	K: 6 F: 2	Tidsforskyvning av aktiviteter for å oppnå jevnest mulig ressursbehov over tid.
<p>Prosjektets sluttdato holdes fast, men ressursnivået eller kapasiteten velges. (Asbjørn Rolstadås, NTNU)</p>		

Prosjektterminologi

Gjennomføringsfase <i>Execution phase</i>	K: 6 F: 3	Tidsetappe der prosjektet realiseres.
<p>Realisering av prosjektets planer. (Asbjørn Rolstadås, NTNU)</p> <p>Utførelse av prosjektets planlagte arbeidsoppgaver. (Einar Matson, NTNU)</p> <p>I denne fasen inngår innhenting og behandling av anbud/tilbud, kontrahering, utførelse, ferdighesiktigelse og overtagelse. (STATSBYGG)</p>		

7. KOST

Levetidskostnad <i>Life Cycle Cost (LCC)</i>	K: 7 F: 0	Den totale kostnaden som påløper et produkt eller en komponent over levetiden.
<p>Prosjektet er en del av et produkt.</p> <p>De totale kostnader (anskaffelse, drift og avhending) til en enhet eller en kategori materiell inkl. kostnader til organisasjonsmessige tiltak og utdanning. (Forsvarets tele- og datatjeneste)</p>		

Gjeldende referansedokument <i>Current Control Estimate</i>	K: 7 F: 0	Den sist oppdaterte og godkjente kostnadsplan som danner grunnlag for oppfølging av kostnadsforbruk.
Kostnadsdelen av prosjektoppfølgingsreferansen		

Referanseestimat <i>Current Control Estimate</i>	K: 7 F: 0	Se Gjeldende referanseestimat.
--	--------------	--------------------------------

Kostnadsstruktur (CBS) <i>Cost Breakdown Structure (CBS)</i>	K: 7 F: 0	En hierarkisk inndeling av prosjektkostnaden i kostnadsarter. Kontoplan.
--	--------------	--

Estimat <i>Estimate</i>	K: 7 F: 0	En oppstilling av et prosjekts forventede kostnader, tidsforbruk eller ressurser som er godkjent.
En oppstilling av et prosjekts forventede kostnads-, tids- og/eller ressursforbruk, basert på erfaringer og viten om prosjektet. (Forsvarets tele- og datatjeneste)		

Prosjektterminologi

Ressurs <i>Resource</i>	K: 7 F: 0	Alle innsatsfaktorer som kreves for å gjennomføre en aktivitet.
<p>Innsatsfaktor (tid, penger, arbeidskraft, materialer, maskiner, bygninger, osv.) (STATSBYGG)</p> <p>Må tildeles prosjektet, fortrinnsvis i form av godkjente budsjetter. (Christian Arentz, SEVU)</p> <p>Forbruk av disse medfører kostnader.</p>		
Kostnadspådrag <i>Actual cost (of work performed)</i>	K: 7 F: 0	Påløpte kostnader ved et gitt tidspunkt.
<p>Kostnadspådraget skal til enhver tid stå i forhold til det utførte arbeid. Det betyr at kostnadspådraget inkluderer kostnader som ennå ikke er utbetalt i henhold til betalingsbetingelsene, de såkalte interimskostnader. Kostnadspådrag = Utbetalt + Interim</p>		
Påløpte kostnader <i>Actual Cost</i>	K: 7 F: 0	Se kostnadspådrag.
Forpliktet	K: 7 F: 0	Summen av alle kostnader knyttet til inngåtte kontrakter/ bestillinger og forbruk inklusive kostnadspådraget ved et gitt tidspunkt.
<p>Forpliktet = Kostnadspådrag + rest forpliktet.</p> <p>Hensikten med å operere med forpliktet er for til enhver tid ha oversikt over påvirkningsmulighetene. Differansen mellom estimat og forpliktet er den delen av estimatet som til enhver tid kan påvirkes.</p>		
Prosjektkostnad <i>Project Cost</i>	K: 7 F: 0	Alle kostnader forbundet med utførelsen av et prosjekt.
<p>Påkrevde kostnader for oppnåelse av prosjektmål. (Nordisk Prosjektterminologi)</p> <p>Alle kostnader inkludert finans, skatter og avgifter, samt nåverdien av evt. festeavgifter frem til overtagelsestidspunktet. (NS 3453)</p> <p>Faktisk kostnad for hele prosjektet. (PMI)</p>		
Opprinnelig referanseestimat <i>Master Control Estimate</i>	K: 7 F: 2	Den kostnadsplan (budsjett) som lå til grunn da prosjektet ble besluttet gjennomført
<p>Kostnadsdelen av opprinnelig prosjektoppfølgingsreferanse.</p>		

Prosjektterminologi

Kostnadsramme <i>Budget</i>	K: 7 F: 2	En plan for fremtidige inntekter og utgifter, inntekter og kostnader, eller inn- og utbetalinger.												
<p>Angivelse av antatt behov for midler (i et prosjekt). (STATSBYGG)</p> <p>Budsjett er en år for år fordeling av kontrollestimatets verdier. (Øystein Linde)</p> <p>Pengesum estimert for et spesielt formål.</p>														
<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td colspan="2">Post</td></tr> <tr><td>Basisestimat</td><td></td></tr> <tr><td>+ Uspesifisert</td><td>Reserve (Bygg)</td></tr> <tr><td>= Referanseestimat</td><td></td></tr> <tr><td>+ Uforutsett</td><td>Margin (Bygg)</td></tr> <tr><td>= Kostnadsramme</td><td></td></tr> </table> <p>Sammensetning av kostnadsramme.</p>			Post		Basisestimat		+ Uspesifisert	Reserve (Bygg)	= Referanseestimat		+ Uforutsett	Margin (Bygg)	= Kostnadsramme	
Post														
Basisestimat														
+ Uspesifisert	Reserve (Bygg)													
= Referanseestimat														
+ Uforutsett	Margin (Bygg)													
= Kostnadsramme														
Budsjett <i>budget</i>	K: 7 F: 2	Se kostnadsramme.												
Basisestimat <i>Base Estimate</i>	K: 7 F: 2	Den mest sannsynlige verdi for en kostnad.												
Uspesifisert <i>Contingency allowance</i>	K: 7 F: 2	Kostnader som ikke er spesifisert, men som forventes påløpt.												
Reserve <i>Reserve</i>	K: 7 F: 2	Se uspesifisert.												
Uforutsett <i>Contingency reserve</i>	K: 7 F: 2	Kostnader som skal dekkes uforutsette hendelser, men som ikke forventes påløpt.												
Tilfeldig, ikke planlagt utgift knyttet til uforutsette hendelser.														
Margin	K: 7 F: 2	Se Uforutsett.												
Ressurshistogram <i>Resource Histogram</i>	K: 7 F: 2	En grafisk fremstilling som viser ressursforbruken over tid.												
Normalt brukt i forbindelse med personellressurser (bemanningshistogram).														

Prosjektterminologi

Ressursallokering <i>Resource Allocation</i>	K: 7 F: 2	Tildeling av ressurser til prosjektaktiviteter.
Ressurstak holdes konstant, men slutt-tidspunkt kan forskyves.		

Etterkalkulasjon	K: 7 F: 3	Kalkulasjon av faktiske kostnader med faktisk medgått mengde.
Er en del av erfaringsoverføring.		

8. KVALITET

Ingen ord eller begreper (foreløpig)

9. ORGANISASJON

Organisasjonsstruktur (OBS) <i>Organization Breakdown Structure (OBS)</i>	K: 9 F: 0	En hierarkisk inndeling av prosjektorganisasjonen i ansvarlige enheter.
---	--------------	---

Prosjektorganisasjon <i>Project Organisation</i>	K: 9 F: 0	En midlertidig organisasjon som er opprettet for å gjennomføre et prosjekt.
--	--------------	---

Matriseorganisasjon <i>Matrix Organisation</i>	K: 9 F: 0	Organisasjonsstruktur hvor ansvarslinjene går i minst to retninger.
Funksjonell inndeling av organisasjonen der det på tvers av funksjonene kjøres prosjekter som trekker på ressurser fra de enkelte funksjonelle enheter. (Asbjørn Rolstadås, NTNU)		

Basisorganisasjon <i>Base Organisation</i>	K: 9 F: 0	Permanent organisasjonsenhet som blant annet tilfører prosjektene personell og systemer.
Bedriftens grunnorganisasjon som ivaretar den løpende virksomheten.		

Styringskomite <i>Steering Committee</i>	K: 9 F: 0	Komite som representerer prosjektets eier og som har besluttende myndighet for prosjektet.
Sammensatt av personer som til dels skal ta ansvar for at prosjektet får riktig innretning, og dels skal bistå prosjektet med fagkunnskaper. (Asbjørn Rolstadås, NTNU)		

Prosjektterminologi

Operatør <i>Operator</i>	K: 9 F: 0	Person eller organisasjon som, når det er flere eiere i et prosjekt, på vegne av eierne fungerer som oppdragsgiver for prosjektet.
Selskap utpekt av Olje- og Energidepartementet for å forestå den daglige ledelse av den virksomhet som utføres i medhold av utvinningstillatelsen. (Norsk Hydro as)		
Oppdragsgiver <i>Owner</i>	K: 9 F: 0	Organisasjon eller enhet som prosjektet eller oppdraget utføres for.
Den organisasjon som har det overordnede ansvar for at midler blir stilt til disposisjon for prosjektet, og at midlene forvaltes på en mest mulig effektiv måte i tråd med bevilgningens forutsetninger. (Norsk Hydro as)		
Prosjekteier		
Byggherre <i>Owner</i>	K: 9 F: 0	Prosjektets oppdragsgiver.
Prosjektleder <i>Project Manager</i>	K: 9 F: 0	Person som har ansvaret for gjennomførelsen av prosjektet.
Disponerer ressurser i form av tid, penger, utstyr og personell for dette.		
Bruker <i>User</i>	K: 9 F: 0	Person, organisasjon eller enhet som skal disponere prosjektets resultat/produkt.
Oppdragsleder <i>Owners representative</i>	K: 9 F: 0	Den person som på vegne av oppdragsgiver ivaretar avtalt kontakt med prosjektet.
Prosjektgruppe <i>Project Team</i>	K: 9 F: 0	Gruppe av personer som gjennomfører arbeidsoppgavene i prosjektet.
Prosjektgruppen ledes av prosjektleder.		
Demobilisering <i>Demobilisation</i>	K: 9 F: 3	Oppløsning av prosjektorganisasjonen.

Prosjektterminologi

Byggeleder <i>Construction Manager</i>	K: 9 F: 3	Prosjektleders stedlige representant.
For å følge med i arbeid og kontrollere at det skjer i henhold til planer og spesifikasjoner, samt ta avgjørelser ved avvik fra planen, endringer osv., vil oppdragsgiver normalt ha egne representanter i form av byggelder på byggestedet. (Asbjørn Rolstadås, NTNU)		

Entreprenør <i>Building Contractor</i>	K: 9 F: 3	Person, selskap eller annen sammenslutning som i henhold til avtale utfører arbeid for prosjektet.
--	--------------	--

10. KOMMUNIKASJON

S-kurve <i>S-Curve</i>	K: 10 F: 0	Grafisk fremstilling som viser akkumulerte data over tid.
<p>Normalt fremstilles kurver for planlagt og virkelig i samme diagram.</p> <p style="text-align: center;">Eksempel på en S-kurve</p>		

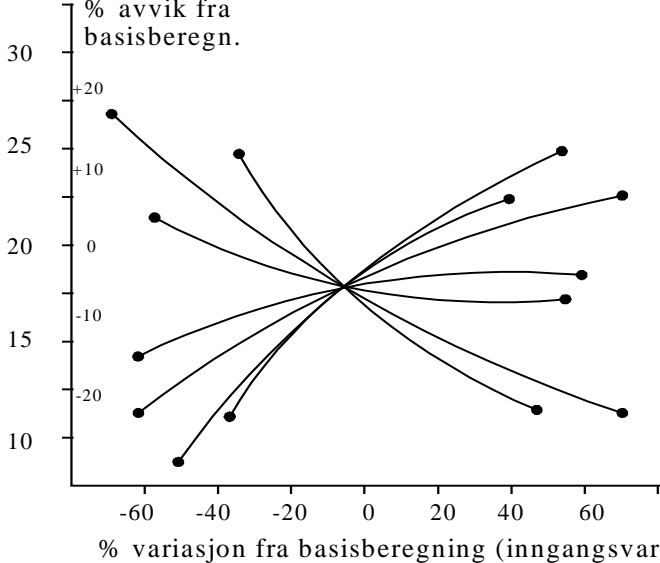
Prosjektterminologi

Målformulering <i>Goalsetting</i>	K: 10 F: 1	Beskrivelse og beslutning av hvordan et behov dekkes.
<p>Skal sørge for et mest mulig entydig sluttresultat. Dvs. den må angi en målbar sluttstandard, og den må angi en eller annen tids- og kostnadshenvisning for sluttresultatet. Målene kan uttrykkes som effekt- eller funksjonsmål, eller som egenskaper ved sluttresultatet. (PS1)</p> <p><u>Å formulere et SMART mål (US):</u></p> <p>S - spesifisert (veldefinert) M - målbevisst (etterprøvbar) A - akseptert (ens oppfatning av alle) R - realistisk (skal kunne nås) T - tidsavgrenset (for effektivitet)</p>		

Effektmål <i>Effect oriented goal</i>	K: 10 F: 1	Mål som beskriver de effekter og mulige gevinster som søkes oppnådd ved å gjennomføre prosjektet.
Effektmålene peker tilbake på de behov eller problemer som utløste prosjekt ideen.		

Resultatmål <i>Result oriented goal</i>	K: 10 F: 1	Mål som sier hva som skal være oppnådd når prosjektet er ferdig.
Fastsettes med utgangspunkt i effektmålene.		

11. RISIKO / USIKKERHET

Følsomhetsanalyse <i>Sensitivity Analysis</i>	K: 11 F: 0	Analyse av hvordan resultatvariabler påvirkes av variasjonene i inngangsvariablene.
 <p style="text-align: center;">Følsomhetsdiagram (Spider Diagram)</p>		
Diagram som viser variasjoner fra basisberegningen ved å endre ulike risikoparametere. (Asbjørn Rolstadås, NTNU)		

Risikoanalyse <i>Risk analysis</i>	K: 11 F: 0	Systematisk fremgangsmåte for å beskrive og/eller beregne risiko.
<p>Analyse av konsekvenser og sannsynligheten for at en bestemt uønsket hendelse skal oppstå og dens innvirkning på oppnåelse av prosjektets målsetninger. (PMI)</p> <p>En beslutningsstøtte metode som identifiserer risikofaktorer og evaluerer den totale prosjektrisikoen. (Forsvarets tele- og datatjeneste)</p>		

Usikkerhet <i>Uncertainty</i>	K: 11 F: 0	Differansen mellom den informasjon som er nødvendig for å ta en sikker beslutning og den tilgjengelige informasjon.
<p>Usikkerhet kan kvantifiseres i form av sannsynlighetsnivåer.</p> <p>Usikkerhet kan ha både positivt og negativt potensiale. Positiv usikkerhet betegnes ofte "mulighet" og negativ usikkerhet "risiko". Dette blir da en annen betydning av termen risiko (se risiko).</p>		

Prosjektterminologi

Risiko <i>Risk</i>	K: 11 F: 0	Uttrykk for den fare som uønskede hendelser representerer for mennesker, miljø eller materielle verdier.
<p>Risikoen uttrykkes ved sannsynligheten for og konsekvensen av de uønskede hendelsene. (NS-ISO 5814)</p> <p>Begrepet risiko benyttes (feilaktig) av og til også for usikkerhet.</p>		

12. KONTRAKT/INNKJØP

Kontrakt <i>Contract</i>	K: 12 F: 0	Rettsgyldig og bindene skriftlig avtale mellom to eller flere parter.
<p>Definerer arbeidsomfanget for ønsket tjeneste, og vilkår og betingelser for den økonomiske avtalen. (ACE)</p>		

Kontraksstrategi <i>Contract Strategy</i>	K: 12 F: 2	Retningslinjer for hvordan kontrakter inngås, hvordan arbeidsomfanget inndeles i ulike kontrakter, hva kontraktene skal inneholde og hvilke kontraktstyper som skal brukes.
<p>Dokument som beskriver hvordan arbeidsomfanget i et prosjekt er inndelt i ulike kontrakter, hva kontraktene skal inneholde og hvilke kontraktstyper som skal brukes. (Norsk Hydro as)</p> <p>Inkluderer også prinsipper for valg av leverandører.</p>		

Prosjekteringsgruppe-kontrakt	K: 12 F: 2	Kontrakt som Oppdragsgiver / byggherre inngår og som dekker all prosjektering, normalt ved en gruppedannelse av flere firmaer med solidarisk ansvar ovenfor oppdragsgiveren. Se også totalprosjektering.
--------------------------------------	------------------	--

Kontrahere <i>Contract</i>	K: 12 F: 2	Inngå en avtale eller kontrakt.
--------------------------------------	------------------	---------------------------------

Kontrahering <i>Contracting</i>	K: 12 F: 2	Aktiviteter knyttet til forberedelse og inngåelse av kontrakt.
<p>Forberedelse til og utarbeidelse av en kontrakt. (Rådgivende Ingeniørers Forening)</p>		

Prosjektterminologi

Kontrahent	K: 12 F: 2	Den som inngår kontrakt, d.v.s. oppdragsgiver.
-------------------	------------------	--

Kontraktør <i>Contractor</i>	K: 12 F: 2	Den som mottar kontrakt, d.v.s. den som gjør jobben.
Kontraktør kan også bety en som baserer sin virksomhet på innleid arbeidskraft istedenfor faste ansettelse. (Spesielt bygg- og anleggsbransje).		

Anbud <i>Tender</i>	K: 12 F: 3	Bindende skriftlig tilbud på utførelse av en ytelse.
I bygg- og anleggsbransjen er anbud et pristilbud som er underlagt bestemte regler, gitt i NS 3400. (Rådgivende Ingeniørers Forening)		
I motsetning til tilbud, gir anbud ingen mulighet for å forhandle før kontraktsinngåelse.		

Anbudsinnydelse <i>Invitation for tender</i>	K: 12 F: 3	Oppfordring til, innen et bestemt tidspunkt, å gi anbud på utførelse av en ytelse.
Forespørsel.		

Tilbud <i>Offer</i>	K: 12 F: 3	Bindende erklæring fra en potensiell leverandør om å levere spesifiserte varer eller tjenester i henhold til en forespørsel.
Et tilbud er gjerne gjenstand for forhandlinger, mens et anbud skal godtas eller forkastes.		
Tilsagn om levering av vare eller tjeneste med bindende virkning. (Rådgivende Ingeniørers Forening)		

Anskaffelse <i>Procurement</i>	K: 12 F: 3	Fremskaffelse av varer og tjenester fra eksterne kilder.
Frembringe forsyninger i henhold til spesifikasjon av utstyret. (NFP)		
Anskaffelsesfunksjonen kan bestå av blant annet planlegging og gjennomføring av markedskartlegging, innkjøp, lagerkontroll, transport, mottagelse, mottakskontroll og bevaringsoperasjoner samt kontraktsformulering og avtaleinngåelse.		

Prosjektterminologi

Innkjøp <i>Purchase</i>	K: 12 F: 3	Organisert tiltak for å skaffe ønskede varer og tjenester.
Til riktig kvalitet, på rett sted, til rett tid og med riktig pris.		

Kontraktsformat <i>Contract format</i>	K: 12 F: 3	Definisjon av hva som skal utføres innenfor kontrakten.
Se også entrepriseform		

Prisformat <i>Schedule of Prices</i>	K: 12 F: 3	Del av kontrakt som definerer prinsipp for økonomisk kompensasjon.
Prisformatene er: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Fastpris ♦ Enhetspris ♦ Regningsarbeid 		

Kontraktsform <i>Contract form</i>	K: 12 F: 3	Kontraktsformat og prisformat.
Kombinasjon av kontraktsformat og prisformat.		

Fastpriskontrakt <i>Lump sum contract</i>	K: 12 F: 3	Kontrakt med et prisformat der leverandøren fakturerer et avtalt beløp for definert arbeidsomfang.
Fast pris - Regulering for avvik fra mengdene i arbeidsbeskrivelsen, men uten pris- og lønnsjusteringer.		
Fiksum - Uten mengderegulering av arbeidet ("låste mengder") og uten pris- og lønnsjusteringer.		

Enhetspriskontrakt <i>Unit Rate contract</i>	K: 12 F: 3	Kontrakt med et prisformat hvor pris pr enhet er fastlagt.
Enhetspriskontrakt - Avregning etter arbeidets omfang, men til avtalte enhetspriser. Priser- og lønnsjusteringer kan avtales.		

Prosjektterminologi

Regningsarbeid-kontrakt <i>Reimbursable contract</i>	K: 12 F: 3	Kontrakt med et prisformat der leverandøren fakturerer alle sine kostnader og beregnede mengder.
<p>Et annet engelsk begrep som benyttes er Cost Plus Contract.</p> <p>Regningsarbeid - Kostnadskontrakt. Avregning etter medgått tid, men til avtalte timesatser, og etter medgåtte materialer med prosentpåslag. Pris- og lønnsjustering kan avtales. (Cappelen, 1994)</p>		
Entrepriseform <i>Contract design</i>	K: 12 F: 3	Kontraksstruktur som ligger til grunn for gjennomføring av prosjektet.
<p>Eksempel på entrepriseformer: Delt entreprise, Hovedentreprise, Generalentreprise, Totalentreprise.</p>		
Delte entrepriser	K: 12 F: 3	Oppdragsgiver / byggherre inngår kontrakter med en rekke entreprenører/ leverandører.
<p>Normalt en kontrakt pr. fag (grunnarb., betongarbeider, stålarbeider, elektro, VVS etc.)</p> <p>Contract Management (CM) - Spesialform. Gjennomføres ved at en utenfor oppdragsgivers organisasjon gis fullmakt til å operere på oppdragsgivers vegne.</p> <p>Delte totalentrepriser - delte entrepriser der hver entreprise også inkluderer prosjekteringen av det som skal bygges/installeres/leveres.</p>		
Hovedentreprise	K: 12 F: 3	Hovedkontrakt som oppdragsgiver/byggherre inngår med en entreprenør/leverandør og som normalt dekker alt bygningsmessig. I tillegg inngås det kontrakter for tekniske entrepriser som elektro, VVS etc.
Generalentreprise	K: 12 F: 3	Kontrakt som oppdragsgiver/byggherre inngår med en entreprenør/leverandør som dekker all fysisk produksjon.
Totalentreprise <i>EPC - contract</i>	K: 12 F: 3	Kontrakt som oppdragsgiver/byggherre inngår med en entreprenør/leverandør som dekker all fysisk produksjon og all prosjektering.

FORSLAG TIL FREMTIDIG ARBEID

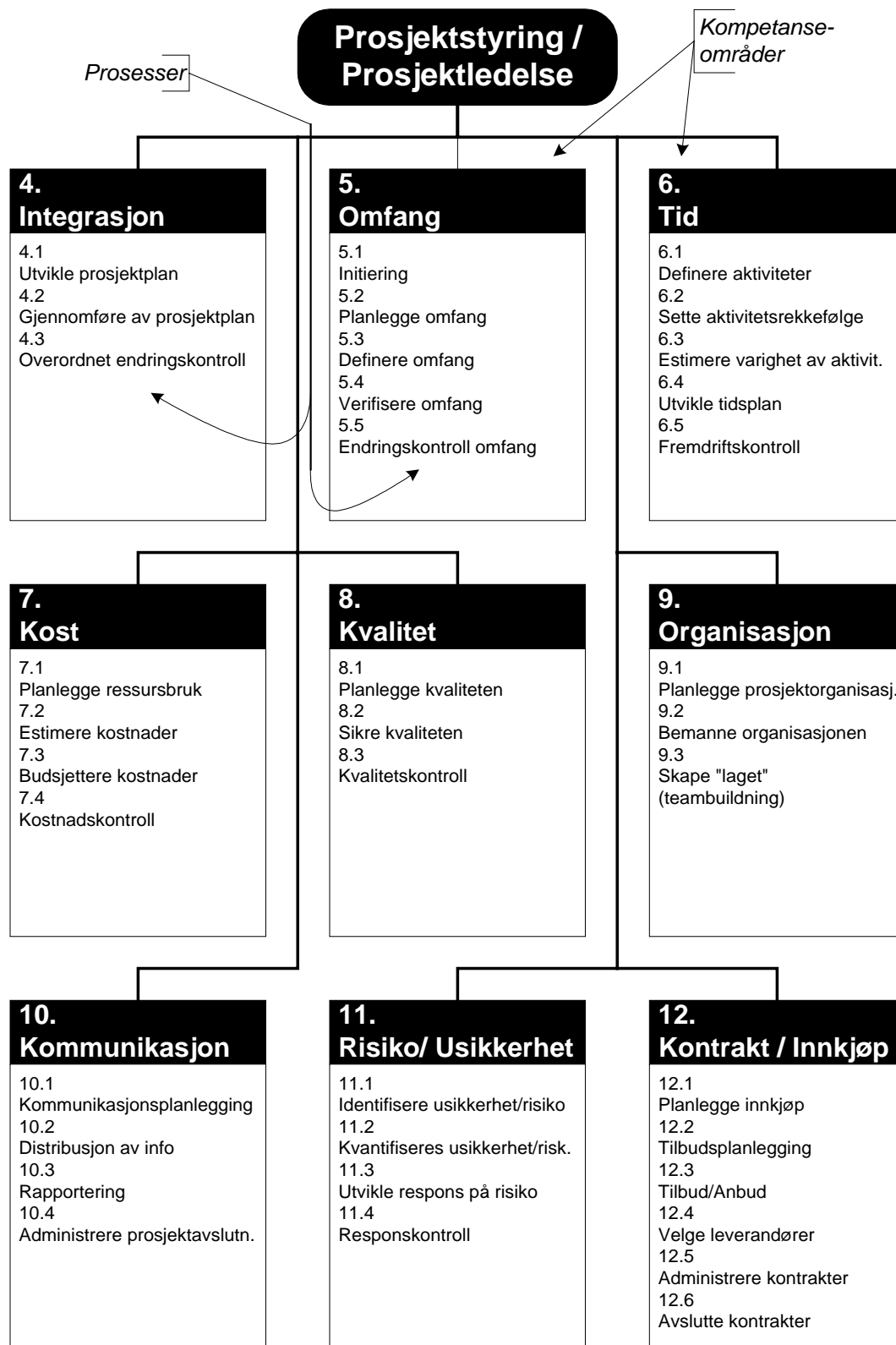
Som nevnt i forordet er innholdet i denne rapporten ment å være endelig i den forstand at forklaringer av ord og begreper er låst for all fremtid. Arbeidet sees som et skritt på veien mot en felles prosjektterminologi. Det er derfor ønskelig å videreutvikle listen over ord og begreper.

Men dette representerer bare halve utfordringen. I tillegg bør det gjennomføres tiltak som kan bidra til at terminologien virkelig implementeres.

Punktvis kan vi angi følgende forslag til fremtidig arbeid:

- Nye prosjekter for å videreutvikle ordlista og definisjonene.
- Samlinger for at de ulike bransjer skal komme sammen og diskutere terminologien.
- Involvere språkforskere som kan bidra med å utvikle ordlegging og språkbruk i defineringen av ordene.
- Gjennomføre ulike tiltak for at terminologien implementeres og tas i bruk av alle bransjene.

VEDLEGG 1 KLASSIFISERING AV KOMPETANSEOMRÅDER

VEDLEGG 2 PROSJEKTETS LIVSLØPSMODELL

